

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 d. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacției

„BISERICA și ȘCOLA.”

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Sfințirea bisericii din Nădlac.

Tradiționala însuflețire a poporului român pentru acte de pietate creștină, și legătura iubirii dintre popor și ierarchia noastră națională sunt și rămân pururia dovezi vădute și garanță sigură pentru un viitor mai bun și pentru înaintarea noastră în spirit creștinesc pe toate terenele vieții. Înregistrăm astăzi o nouă și frumoasă dovadă de spirit creștinesc din incidentul sfințirii pompoasei biserici din comuna Nădlac. Acastă comună situată în comitatul Cianad la marginea eparchiei Aradului și locuită de un popor activ și însuflețit pentru legea și biserica strămoșască, în timpul din urmă și-a reparat și înfrumusețat biserica sa într'un mod demn de a servi de locaș lui Dumnezeu, de adăpost și mângâiere creștină pentru vrednicul nostru popor din comuna Nădlac.

Biserica astfel reparată și împodobită cu o pictură executată cu multă artă, s'a sfințit cu solemnitatea meritată prin Pré Sfinția Sa părintele Episcop al Aradului Ioan Meșianu în sărbătorea sfinteii Adormiri a maicii Domnului. În această și Pré Sfinția Sa călători la Nădlac cu trenul de dimineață, unde sosind fu întâmpinat cu căldura ce o dă astorfelui de acte numai o inimă adevărat creștină de mulțime de popor, și bineventat în numele comunei bisericești de părintele Vincentiu Marcoviciu și în numele comunei politice de protopretorele cercual. P. S. S. după ce mulțami poporului pentru iubirea și alipirea cu carea a fost întâmpinat ocupă loc în o trăsura de gală cu patru cai, ca patru șoimi, și merse spre comuna Nădlac însoțit de un frumos banderiu de călăreți format din voinicii comunei noastre Nădlac și de o mulțime de trăsuri, în

cari luase loc poporul, carele venise la gară pentru întâmpinarea și bineventarea Pré Sfinției Sale. Ajungând în comună Pré Sfinția Sa fu întâmpinat și primit între sunetul clopotelor dela toate bisericile din localitate de întreg poporul, carele îmbrăcat în haine de sărbătoare și postat de ambele părți ale străzii, pre unde trecea trăsura, carea ducea pre Pré Sfinția sa, — prin frenetice urări de „să trăiească” dedea espressioni bucuriei, că vede în mijlocul său pre iubitul Archiereu.

Întregă comuna era îmbrăcată în haine de sărbătoare; și trei porți de triumf cu inscripțiunile: „bine ai venit,” și „Osana Celui ce vine întru numele Domnului” vesteau însemnătatea actului sfânt, pentru a cărei săvârșire vizită de astă dată P. S. S. comuna Nădlac. În apropierea casei preotului Nicolae Chicin venită a servi de locuință Pré Sfinției Sale, erau postate în două rânduri 60—80 de fete îmbrăcate în vestminte albe, cari presărau flori în calea iubitudii Archiereu, ér în ambital numitei case îl-acceptau pre P. S. S. mai multe fete îmbrăcate în haine de sărbătoare cari i-au oferit frumoase buchete în semn de pietate pentru buna venire și în conștiența actului mare, ce avea a săvârși.

Dela casa părintelui Nicolae Chicin P. S. S. fu condus de preoțime îmbrăcată în ornate între cântări evlavioase la biserică. Aici fu bineventat prin un frumos discurs de părintele Nicolae Chicin. După acest discurs și după răspunsul Pré Sfinției Sale, — P. S. S. intră din biserică, — și asistat de părinții protopresviteri: Moise Boșan, Ignatie Pap, Dr. Ioan Trailescu, preoții: Iosif Beșan din Giula, Vincentiu Marcoviciu din Nădlac, Pavel Mercea din Șeitin, Demetriu Ganea din Semeac, Ioan Evtan și Dr. De-

metriu Barbu din Pecica, Nicolae Chicin din Nădlac și Romul Nestor din Cianad, precum și de diaconii Ioan Giorgia și Mircea Beșan în ființa de față a întreg poporului din comuna Nădlac și a unui însemnat număr de popor din comunele din jur, săvârși actul sfințirii cu totă solemnitatea prescrisă de ritualul bisericii noastre.

După săvârșirea actului sfințirii bisericii și după ocolirile prescrise P. S. S. oficiă sfânta liturgie, la finea căreia ținut o cuvântare instructivă despre însemnătatea credinței și alipirii poporului către sfânta biserică străbună și despre însemnătatea școlii confessionale în dezvoltarea și înaintarea poporului. Sub decursul sfintei liturgii P. S. S. chirotoni iatru preot pre diaconul Mircea Beșan ales de preot în comuna Săn-Nicolaul mic.

Cântările rituale atât sub actul sfințirii, cât și la sfânta liturgie le-a executat un cor compus din elevi de ai seminariului nostru diecesan sub conducerea dlui Trif Lugojan.

După terminarea serviciului divin Prea Sântia Sa stropi cu apă sfințită întreg poporul adunat, și împărți sfânta anafură.

După serviciul divin P. S. S. făcū mai multe vizite la onorațiilor din comună. Apoi urmă banchetul aranjat în sala cea mare a orașului. La banchet primul toast îl ridică P. S. S. pentru Majestatea Sa preagloriosul nostru Împărat și Rege apostolic Francisc Iosif Ântăiul. Acest toast fu ascultat de întreg publicul stând în picioare. După acesta s'a toastat pentru Prea Sântia Sa, pentru preoțime și învățătorime și pentru popor.

În aceeași zi seara corul format din elevii seminariului nostru diecesan, precum și corul tinerimii din Nădlac sub conducerea dlui Trif Lugojan aranjară un concert, la care participă și Prea Sântia Sa.

A doua zi cu trenul de dimineață P. S. S. rențorse la Arad însoțit fiind până la gara din Nădlac de un frumos banderiu de călăreți și de mulțime de popor între sunetul clopotelor dela toate bisericile.

Să dea Dumnezeu, ca sfintele regăciuni ridicate de P. S. S. să afe răsunset la Tronul ceresc pentru înaintarea sfintei noastre biserici și a poporului credincios.

Asociațiunea la Beiuș.

Țile de adevărată sărbătoare au fost țilele de 15 și 16 August v. pentru întreg poporul român din Bihor. În aceste țile adecă Asociațiunea pentru li-

teratură și cultura poporului român își-ținū adunarea generală ordinară în Beiuș, în ființa de față a unui public ales și numeros, venit din toate părțile țerii spre a-și da tributul, cu carele datorim fiesc-carele dezvoltării noastre culturale.

Trenul, carele aducea membrii comitetului central și mulțime de oșpeți veniți din Transilvania, fu așteptat în ziua de 14 August, a. c. la gara din Oradea-mare de un frumos număr de inteligenți, cari prin rostul dlui avocat Nicolau Zigre bineventară pre dnii preșidenți ai Asociațiunii, pre membrii comitetului central și pre oșpeții sosiți.

În călătoria către Beiuș, urmată în aceeași zi, comitetul central și membrii Asociațiunii fură binevențați la gara din Rogoz și la gara din Beiuș, unde fură așteptați de mulțime mare de inteligență și popor și binevențați prin părintele protopresviter Augustin Antal.

A doua zi se ținū servițiu divin solemn în ambele biserici române din Beiuș. În biserică noastră sfânta liturgie o oficiă Prea Cuvioșia Sa părintele Archimandrit Dr. Ilarion Pușcariu, vicepreședintele Asociațiunii, asistat de parinții protopresviteri: Ioan Papiu din Sibiiu, Vasile Papp din Beiuș, Vasile Voina din Brașov, preotul Nicolae Diamandi din Beiuș și diaconul Popoviciu din Sibiiu. Cântările rituale le execută un cor compus din elevi de ai seminariului archidieceșan.

După servițiu divin se ținū prima ședință, în carea după cuvântul de deschidere pronunțat de dl president Ioan M. Moldovan, luând cuvântul dl Iosif Vulcan din Oradea-mare, și prin un frumos și avântat discurs dete espressione bucuriei poporului român din Bihor. de a vedé Asociațiunea în Beiuș și bineventă comitetul central și oșpeții veniți aici din toate părțile țerii, apoi se cetiră mai multe telegrame de felicitare, între cari doosebit de bună impressiune a făcut telegrama sosită dela Escelenția Sa. I. P. S. Domn Archiepiscop și Metropolitan Miron Romanul și dela P. S. S. părintele Episcop al Aradului Ioan Mețian. Tot în această ședință se aleseră comisiunile pentru censurearea rapórtelor subșternute de comitetul central, precum și comisiunea pentru înscrierea de membri noi.

A doua ședință se ținū Duminecă în 16/28 August a. c. În această ședință se puse la ordinea țilei raportul comisiunilor esmise, și se efaptui alegerea comitetului central, carele se realese cu aclamațiune. De secretariu prim se alese cu aclamațiune dl Dr. Corneliu Diaconovich. Tot în această ședință se votară și unele regulamente, și anume: un regulament pentru afacerile interne ale adunării generale și un regulament, prin carele se normeză activitatea desoărțemintelor Asociațiunii.

Preste'tot înregistram, că atât ședințele adunării generale, cât și convenirile sociale, concertul și balul, aranjate cu această ocaziune au decurs în esemplară

ordine și cu multă însuflețire, — ceea-ce denotă dorul și însuflețirea poporului nostru pentru lucrare pe terenul cultural.

Misteriologia.

(Fine.)

Instituirea ddească a sacramentului căsătoriei.

Despre instituirea ddească a căsătoriei ca sacrament, evange'istii nicăiri nu ne relatează. Însă din cuvintele apostolului Pavel reiese instituirea ei ddească și caracterul ei sacramental. Așa dăcă el : „Supunându-se unii altora în frica lui Christos ; femeile bărbaților lor ca Domnului, căci bărbatul este capul femeii, precum și Christos capul bisericii precum biserica se supune lui Christos, astfel și femeile bărbaților în tôte. Bărbaților, iubiți-vă femeile, precum și Christos a iubit biserica și s'a dat pe sine pentru ea“ (Efez. c. 5 v. 21—25). Și : „Pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mamă-sa și se va lipi de femeie și vor fi amândoi un corp. Misteriul acesta mare este, eu însă dăc de Christos și de biserica“. (Efez. c. 5 v. 31 și 32). În cuvintele acestea îndemnă apostolul pe căsătoriți la iubire reciprocă și arată, că legătura conjugală are de tip uniunea misterioasă a lui Christos cu biserica și în acest înțeles se numește căsătoria un misteriu mare. Însă însemnătatea acésta mare i-o pôte da căsătoriei numai grația ddească, care se pôte împărtași numai prin un sacrament, în cazul acesta prin sacramentul căsătoriei.

Tot așa vorbesc și sântii Părinți și scriitorii bisericesci despre căsătorie, ca legată de Ddeu și înzestrată cu grația ddească. Așa dăce Tertulian : „Căsătorie este, când Ddeu légă pe doi în o carne sau ținând strins pe cei legați în aceea carne, pecetluesce legătura“. Sau Origen : „Pentru-că autorul căsătoriei este Ddeu, pentru aceea, cari sunt legați de Ddeu, au grație.

Despre unitatea și nedespărțibilitatea căsătoriei.

Biserica recunoște de căsătorie legală numai căsătoria creștină monogamică și monoandrică, și condamnă poligamia și poliandria. Monogamia și monoandria constau în aceea, că în același timp un bărbat pôte avé numai o femeie și o femeie numai un bărbat. În alte cazuri căsătoria e poligamie sau poliandrie. Caracterul monogamic și monoandric al căsătoriei îl ridică Mântuitorul, când întăresce cuvintele Testamentului vechiu : „Pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mamă-sa și se va lipi de femeie sa și vor fi amândoi un corp“ (I. Moisi c. 2 v. 24, Matei c. 19 v. 5). Astfel vorbește și apostolul Pavel dăcând : „Fiecare să-și aibă muerea sa (ear nu muierile sale) și fiecare să-și aibă bărbatul său (și nu bărbații săi)“ (I Cor. c. 7 v. 2).

Pe baza cuvintelor apostolului Pavel : „Femeia este legată, pe cât timp trăește bărbatul ei ; dacă móre bărbatul, ea este liberă a se mărita după cine voește deși mai fericită este, dacă ar rămâne așa“ (I Cor. c. 7 v. 39—40), biserica permite a doua și a treia căsătorie după mórtea unui nupturient, opresce însă a patra căsătorie, ca o inclinare la prea mare sensualitate. Deși biserica încuviințoză a doua și a treia căsătorie, totuși preferă veduvia, ca o stare mai ideală creștină. Ear pe baza cuvintelor : „Trebuie să fie episcopul (sau presbiterul) bărbat al unei femei“ (I Timotei c. 3 v. 2), biserica a oprit clericilor a doua căsătorie, pentru că numai o unică căsătorie corespunde idealului monogamiei instituite de Ddeu.

Căsătoria legal încheiată nu se mai pôte desface, decât prin mórtea sau prin călcarea credinței conjugale din partea unuia dintre nupturienți. Acésta a esprimat-o Mântuitorul, când a dăc : „Astfel nu mai sunt doi, ci un corp ; așadar ce a împreunat Ddeu, să nu despartă omul“ (Mateiu c. 19 v. 6) și : „Cine va lăsa femeia sa afară de desfrânare și va lua pre alta, — preacurvesce“ (Mateiu c. 19 v. 9). Amésurat cuvintelor acestora ale Mântuitorului, — biserica orientală numai din cauze de adulteriu sau din cauze asemenea ori conducătoare spre acésta desface o căsătorie legal încheiată.

Partea vizibilă a sacramentului căsătoriei.

Materia acestui sacrament este declararea nupturienților înainte preotului, că ei pășesc la căsătorie din voie liberă. Actul este binecuvântarea și încununarea mirelui și a miresei prin întreita rostire a formulei : „Cunună-să robul lui Ddeu N. cu roaba lui Ddeu N. în numele Tatălui și al Fiului și al s. Duh“.

Efectele sacramentului căsătoriei.

În sacramentul acesta câștigă cei căsătoriți grația ddească, care întăresce legătura căsătoriei și dă putere căsătoriților a-și împlini datorințele lor reciproce.

Ministrul.

Puterea de a administra sacramentul căsătoriei o au numai episcopii și presbiterii, fiind numai aceștia administratorii misterilor ddeesci.

Cei mai mulți teologi apusei susțiază, că însăși părțile nupturiente sunt ministrii sacramentului căsătoriei.

Subiectul

Subiectul căsătoriei sunt două persoane de gen diferit înzestrate cu proprietățile necesare pentru încheierea căsătoriei.

Pentru-ca căsătoriții să pôte lua parte la tôte drepturile omenesci cât și ddeesci, opresce biserica căsătoria creștinilor cu necreștinii amésurat cuvinte-

lor apostolului Pavel: „Nu trageți la un jug cu necredincioșii“ (II Cor. c. 6 v. 14), și o concede numai, dacă dintre nupturienții necreștini unul trece la creștinism, după cum ține apostolul Pavel, că dacă un frate are muere necredincioasă și ea voește a locui cu el, să nu o alunge și viceversa (I Cor. c. 7 v. 12—13), pentru-că să sperează, ca nupturientul trecut la creștinism va influența asupra celuilalt, ca să primescă și el creștinismul. Tot astfel oprește biserica și căsătoria cu ereticii (can. 72 VI. sin. ecum.), ear cu schismaticii nu o oprește, dar nici nu o înviițează, ci numai o tolerează.

Clericilor însă le oprit este a lua în căsătorie fete eterodoxe (can. 14 sin. IV ecum.) afară, dacă ele înainte de cununie trec la ortodoxim.

Sacramentul preoției. — Concepțutul.

Sub sacramentul preoției se înțelege aceea lucrare sântă, în carea prin impunerea mânilor și rugăciunea din partea episcopilor se pogoră asupra unei persoane alese grația ddească, carea o sântește și îi dă puterea de a administra diregătoria preoțescă, învățătorască și pastorală.

Acest sacrament l-a instituit Mântuitorul Christos pentru-că prin el se se institue anumite persoane în biserică, cari să administreze sacramentele și celelalte officii bisericesti.

Instituirea ddească a sacramentului preoției.

Instituirea ddească și caracterul sacramental al preoției e evident din s. scriptură. Așa ni-se istorisește în Faptele apostolilor (c. 6 v. 6), că alegând comuna bisericescă din Ierusalim pe cei șapte diaconi, apostolii s'au rugat și s'au pus mâinile peste ei și prin această lucrare i-au instituit în officiu diaconiei. Despre Pavel se ține, că a chirotonit în călătoria sa misionară diferitelor biserici presbiteri (Acta c. 14 v. 25), ear episcopului Timotei îi scrie: „Pentru aceea îți aduc aminte, ca să aprinzi grația lui Ddeu, care este în tine prin impunerea mânilor mele“ (II Timot. c. 1 v. 6).

Din acestea rezultă caracterul sacramental al preoției, pentru-că în ea sunt toate trei atributele caracteristice ale unui sacrament anume: forma viđibilă, carea e impunerea mânilor, împărțășirea grației ddeesci și instituirea ei ddească, pentru-ca nu se pôte, ca apostolii să fi instituit persoane sântite fără demândul lui Christos.

Biserica protestantă învață, că nu există o preoție sacramentală, o preoție specială după drept ddeesc ci numai o preoție generală, la carea aparțin toți creștinii, ear întru cât există și o preoție specială, această e numai după drept omeneș și nu se institue prin un act sacramental. Actele liturgice — ține ei — le pot săvârși toți creștinii, toți fiind preoți; dar că numai unii anumiți le săvârșesc, vine de acolo, că comunitatea bisericescă i a însărcinat pe ei, ca pe suplinitorii comunității, pentru-ca să nu se întâmple

disordine în comună și pentru-că nu fiește-care creștin știe a le săvârși.

Din cele țise mai sus însă și din împrejurarea, că Mântuitorul numai apostolilor li-a încredințat conducerea bisericii sale, fără de a mai aduce și alte doveți dogmatice și istorice, rezultă falsitatea doctrinei protestante.

Partea viđibilă a acestui sacrament.

Partea viđibilă a sacramentului preoției constă din impunerea mânilor și acesta formează materia și din rugăciunea „Ddeescul dar, carele totdeauna pe cele neputincioșe le vindecă . . . chirotonese pe N. cucernicul subdiacon întru diacon (sau pre cucernicul diacon întru presbiter sau pre cucernicul presbiter întru episcop); să ne rugăm etc.“, carea se rostese asupra celui ce se chirotonese și acesta formează forma sacramentului.

Atât impunerea mânilor, cât și rugăciunea rostită își au temelul în s. Scriptură și în Tradițiune, unde ni se istorisește, că sântirea clericală atât la diaconi, cât și la presbiteri și episcopi se făcea prin impunerea mânilor (cheirotonia, cheirothesia) și prin rugăciuni, în cari se învooă grația Duhului s. asupra celor aleși.

Efectele sacramentului preoției.

Prin sacramentul de față se împărțășesc celor chirotoniți grația ddească spre împlinirea datorințelor preoțesti. Deși grația ddească revărsată prin sacramentul preoției este după isvorul ei una, totuși ea se împărțășesc diferitelor trepte ierarhice în măsură diferită. Diaconul o primesce în o măsură mai mică, presbiterul în o măsură mai mare, ear episcopul în o măsură deplină.

Primit odată sacramentul preoției în mod legal, el nu se mai repeșesc pentru același grad ierarhic, nici chiar atunci, când l-au împărțășit ereticii sau schismaticii. Numai în cazul, dacă el a fost ilegal împărțășit, se împărțășesc de nou; împărțășirea această însă nu e o repeșire a sacramentului, ci se consideră numai ca prima împărțășire, pentru-că cea dintăiu nu a fost adevărată. Puterea și nerepeșibilitatea acestui sacrament se vede și din aceea, că împărțășit el odată nu se mai pôte șterge și o degradare ierarhică se consideră de biserică ca sacrilegiu (sin. IV ecum. can. 29).

Ministrul sacramentului.

Sacramentul acesta îl pot împărțăși numai episcopii, pentru-că numai apostolii au împărțăși chirotoniri (Acta c. 6 v. 6; c. 14 v. 25), ear urmași direcți ai apostolilor sunt episcopii și numai lor li s'a poruncit a chirotoni. Așa ține apostolul Pavel către Tit, episcopul Cretei: „Pentru aceea te-am lăsat pe tine în Creta, ca să îndreptezi, cele ce lipsesc și să așezi prin orașe presbiteri, precum ține am poruncit ție“ (Tit c. 1 v. 5) și lui Timotei, episcopul Efe-

zului: „Mămile curând nimerii să nu le pui“ (I Timotei c. 5 v. 22). Ear can. 1. apostolese dispune: „Episcopul să se chirotonescă de doi sau de trei episcopi“ și can. al 2-lea: „Presbiterul, diaconul și ceilalți clerici să se chirotonescă de un episcop“. Din aceste canóne se vede și numărul episcopilor recerut pentru chirotoniri. Clericii unei diecese se pot chirotoni numai de episcopul diecei an concernent (can. 35 apost.) sau cu invoirea lui și de alți episcopi (can. 22 sinod. Antioch).

Subiectul sacramentului preoției.

Subiectul sacramentului preoției sunt numai creștinii ortodoxi de gen bărbătesc. Femeile nu pot intra în tagma preoțescă pentru-că nici Moisi în Testamentul vechi, nici Christos în Testamentul nou nu li-a încredințat nici un oficiu bisericesc, ear Pavel din contră ȳice: „Femeile să tacă în biserică, pentru-că nu li-se cuvine lor a vorbi, ci a fi supuse, precum și legea ȳice“ (I Cor. c. 14 v. 34).

Dela cei ce voesc a primi preoția se cere, să aibă o pregtire intelectual-teologică, o viață religioasă-teologică, o viață religioasă-morală și integritate corporală. Dela episcopi se mai cere, ca se fie necăsătorii, ear presbiterii și diaconii pot fi și căsătorii, numai odată. Dintru începutul creștinismului și episcopii erau căsătorii, ear dela începutul veacului al V-lea rar se află un episcop, care să trăiască în căsătorie, așa că dând împăratul Iustinian (v. al 6-lea) ordin, ca episcopii să nu trăiască în legături conjugale, ei erau deja în partea cea mai mare necăsătorii. Ordinul împăratului Iustinian îl adopteză și biserică și în sinodul al VI-lea ecumenic (can. 12) primesce și din partea sa necăsătorie sau văduvia, eventual despărțirea episcopului de muerea sa. Usul bisericii, ca episcopii să fie monachi s'a introdus și desvoltat în urma ingerinții tot mai mare a monachilor începând dela sfirșitul veacului al IV-lea. Din acest timp monahii au ocupat în biserică un rol tot mai mare, până ce mai toate scaunele episcopesci erau îndeplinite numai cu monahi.

Presbiterii și diaconii pot fi și căsătorii, însă căsătorie trebuie să premergeă chirotoniei. În cas de văduvie sau după chirotonie nu se mai pot căsători.

În biserică apusană încă au fost la început clericii căsătorii. Sinodul din Elvira (Spania) dela anul 305 sau 306 oprește însă căsătorie clericilor și biserică apusană contrar enunțiațiunii sinodului I. ecumenic, de a nu silii pe clerici la celibat, a generalizat concludusul sinodului din Elvira prin mai multe alte sinóde și decrete papale, astfel, că celibatul a devenit deobligător pentru întreaga biserică apusană.

D.

Sântirea

Monumentului învățătorilor la B.-Comloș.

Un popor, carele nu scie înălța cultul bărbaților sei, nu are viață, nici demnitate națională!

Pentru a corespunde învățătorimea grelei, dar nobilei sale chemări, trebuie să fie pătrunsă de deosebită abnegațiune și însuflețire pentru chemarea sa. Cei ce purtăm pe umerii nostri această grea chemare, șcim, de câte-ori nu sunt espuse fluctuațiunilor spirituale, aceste calități.

Etă considerațiunii, cari ne-au condus, când am luat inițiativa ridicării monumentului învățătorilor, care s'a sântit la 15 August a. c.

La órele 11 a. m. s'a oficiat în biserică parastas solemn, întru amintirea meritaților învățători: Iancu Barbulescu, Vasile Apahidean și Nicolau Alesandru; servind Prea On. Domn protopresviter Paul Miulescu, însoțit de preoții G. Balan și M. Pacașan. Dintre învățători erau prezenți: Ilie Groza emerit, Iuliu Vuia și Nicolau Popovici din loc, Emanuil Barbulescu, Ioan Popa și Aureliu Micloși din Pesac, Petru Baran din Nereu și Damian Sebeșan din Secusigiu.

După finirea parastasului am plecat între sunetele campanelor înspre cimiteriu, nainte mergeau pruncii ministranți îmbrăcați, preoțimea în ornate, pedagogii purtând cununile, și anume: a familiei Barbulescu cu inscripția „Iubitului soț și tată Iancu Barbulescu — Soția și fiii,“ a comunei bisericesci cu inscripția: „Biserică gr. or. română — Meritaților sei învățători,“ a corpului didactic cu inscripția „Învățătorimea colegilor sei“, și a tinerimei studioase cu inscripția „Tinerimea — învățătorilor sei.“

Ajunși în cimiteriu, s'a sântit monumentul, care are o înălțime de 2 m. și forma de piramidă, purtând inscripția: „Învățătorilor sei: Iancu Barbulescu 24 Dec. 1818 † 21 Maiu 1872, Vasile Apahidean 26 Aug. 1850 † 13 Noemvre 1881, Nicolau Alesandru 1862 † 3 Oct. 1885. — Poporul recunoscător și fiii Barbulescu.“

La finea serviciului, pe subscrisul a cădut onorul, ca în numele comitetului esecutiv se predeimonumentul comunei bisericesci și ăstmod am ținut un discurs, arătând poporului însemnătatea luminei și greaua chemare a învățătorimei, nu altcum spundu-le, că rezultatul activității reșoșilor sunt ei, credincioșii de totă plasa, cari de pe buzele și din inimile decedaților au supt iubirea de lege, limbă și patrie, carea este trinitatea sentimentelor celor mai nobile ale poporului românesc.

În decursul sântirii au cântat alternativ chorurile din B.-Comloș și Pesac.

Ne a surprins în mod plăcut frumoșă cunună de inteligenți de ambele secse, dovadă, că respectul societății omenesci către zilerii spirituali ai națiunii începe mereu a creșce și a se forma cu timpul acel

arbore, la umbrele căruia se va adăposti și recori școala română, și căruia noi îi dăcem autoritatea învățătorimei.

O, de aș fi înțeles de cătră cei chemați, și spriginit în tendințele și scopurile mele, de a ridica sus prin învățători prestigiul și demnitatea școlii române!

„Odichniți în pace, o voi umbre martiri ai românimeii, căci amintirea voastră scumpă este neamului și școlii române!

Comloșul-bănățean, 18 August v. 1898.

Iuliu Vuia.

D I V E R S E.

* **Majestatea Sa între noi.** Vinirea trecută după amiază, trecând preste Timișoara, Majestatea Sa Monarchul nostru, însoțit de archiducii Francisc Ferdinand și Salvator, a sosit la Buziaș (lângă Timișoara), pentru a asista timp de vr'o 4 zile la marile manevre împărătesci. Întimpinarea și primirea, ce Augustului Monarch 'i-s'au făcut și continuă a 'i-se face în aceste ținuturi locuite de Români, — au fost mărețe și strălucite. De Dumnezeu, ca momentele, ce din acest incident Preabunul nostru Împărat și rege are să le petrecă în aceste părți, să fie spre deplina mulțumire a Maj. Sale și spre mândria și adevărata bucurie a populațiunii, care fericită e să-l știe în mijlocul său!

* **Prea Sântia Sa** părintele Episcop al Aradului Ioan Mețianu, a plecat Dumineca trecută la Sibiu, pentru a participa la ședințele reprezentanței fericitului Emanuil Gozdu și la ședințele preavenerabilului Consistoriu metropolitan.

* **Pacea lumii.** Prin cancelarul său, contele Muraview, — puternicul Țar al Rusiei Nicolae II a surprins zilele acestea lumea într-o mare însemnătate pentru veacul în care trăim. Majestatea Sa Țarul a adresat adevărată manifestare către guvernele tuturor națiunilor din lume, apelând la ele, ca să se întrunească într-o mare conferință internațională, pentru-ca să chibuzuiască asupra mijloacelor, prin cari să se pōtă asigura tuturor țerilor și popōrelor bunătățile păcii durabile și reale și prin cari capăt să se pună înarmărilor enorme continue și atât de costisitoare. În acest epocal manifest se dăce, că Țarul și guvernul său tocmai momentul de față l-au aflat ca cel mai potrivit și mai favorabil, pentru a se porni o acțiune de pace și de desarmare generală, spre asigurarea bunăstării materiale și culturale a popōrelor din lume. Acest mare eveniment al veacului nostru câștigă și mai mult în importanța sa mai ales prin faptul, că el durează de la acele locuri și într'un timp, la care nimeni în lume nu s'a așteptat. Presa din lumea într-o mare se ocupă cu el, și este apreciat în termeni plini de elogiul la adresa Țarului. Singure foile franceze stau în fața lui mai cu reserve, declarând întregul plan de nerealisabil. Ori-și-cum ar fi însă, realisabil ori nerealisabil, pășirea Țarului cu acest plan rămâne, fără îndoială, un eveniment mare și fără părechii în istoria lumii, ear prin lansarea lui în mijlocul omenirii — Țarul nemuritor s'a făcut pentru toate timpurile.

† **Necrolog.** Teodor Vaida, preot gr. or. rom. din Timișoara, supuindu-se unei operații în clinica din Viena, a reposat acolo la 9/21 Aug. a. c., în etate de 47 ani, servind ca preot 25 ani S'a înmormântat în Viena de cătră preotul grecesc. A lăsat în cel mai profund doliu pe neconsolabila soție, 4 prunci minoreni și nume-

roși consangueni — Fie-i țerina ușoră și memoria binecuvântată!

* **Himen.** Dl. Lucian Secoșan, cleric absolut, și-a fidanțat de fătore soția pe Dșora Elisabeta Părvu din Caransebeș la 16/28 August c.

ad. Nr. 4030/898.

Publicare de licitațiune.

Pe baza decisiunii Ven. Consistoriu diecesan din Arad, Nr. 4030/898, prin această se aduce la cunoștință publică, că acceptându-se ofertele intrate pe baza escrierei de licitațiune de sub Nr. 948/898 pentru esarendarea bunului și a dreptului de venat aparținător fondului preoțesc de pe hotarul St-Mihail-rom. prin această se escrie nouă licitațiune și adevărat se va arēnda:

I. Parcela Nr. I. așa numită „PALCO“ în estensiune de 465 jugere 725 st. □ se asarendază în 3 parcele și adevărat:

a) Casa cu estravilanul de 11 jugere, prețul esclamării 223 fl. arēndă anuală.

b) Parcela triunghiuală între hotarul Utvinului, drumul Parței și pământurile urbariale în estensiune de 56 jugere, cu prețul esclamării 641 fl. 07 cr. arēndă anuală.

c) Intreg restul, pământul „PALCO“ mărginit cu drumul Parței, hotarul Utvinului, pământurile Ieszenszky, drumul Uj-Pésului și pământurile urbariale în estensiune de 398 jugere 725 st. □, prețul esclamării 4561 fl. 08 cr. sau 11 fl. 45 cr. la juger arēndă anuală.

II. Parcela Nr. III. așa numită „Selișteanta“ în estensiune de 604 jugere 941 st. □ se exarendază într-o dată cu prețul esclamării de 7254 fl. sau 12 fl. la juger arēndă anuală.

III. Parcela așa numită „Belorit“ în estensiune de 491 jugere 608 st. □ asemenea se arēndază în întregul său, cu prețul esclamării de 3932 fl., sau 8 fl. la juger arēndă anuală.

Esarendarea se face pe timp de 6 ani dela 1 Octombrie 1898 până inclusive 1 Octombrie 1904 pe lângă condițiunile speciale, cari sunt espuse și se pot vedea atât la subscrisul în Arad, cât și la preotul Nicolae Groza din St-Mihail-rom și la protopopul Dr. Traian Putici în Timișoara.

Esarendarea se face prin licitațiune publică și oferte în scris, adresate direct subscrisului până la termenul de 13 Septembrie 1898, în care pe lângă suma ofertului întreg și după juger, oferentul are a dechiara, că condițiunile speciale de esarendare le cunoșce și primeșce în întreg conținutul lor, avēnd a depune la casa consistorială 10% a prețului de esclamare ca cautiune, er' termenul pentru licitațiunea publică se defige pe ziua de 11 Septembrie 1898 st. n. a. m. la 10 ore în cancelaria comunală din St-Mihail-rom.

Arad, la 20 August 1898

Petru Truția,
fisc consistorial.

C o n c u r s e.

După-ce prin concludul Veneratului Consistoriu arădan dto 8/20 August, a. c. Nr. 4214/898 s'a anulat alegerea de preot efectuită în sinodul parochial din Miniș la 31 Maiu a. c. — se escrie concurs nou pentru deplinirea parochiei vacante de clasa a II-a din comuna Miniș, protopresviteratul M.-Radnei, cu termen de 30 zile dela prima publicare în fōia „Biserica și Școala“

Venitele preoțesci sistemisate sunt: 1) Pământ preoțesc arătoriu 8 jugere cu venit de arēndă anuală de

100 fl., din care 1 juger e sădit cu viie, ce va aduce în 2 ani un venit de 100 fl.; — 8 jugere pășune, folosite de poporeni, în prețul arândii căreia comuna solvesce 20 fl. preotului; de tot dar' venitul pământului 220 fl.: 2) Birul preoțesc dela 1122 suflete cu 224 numere de case, computat dela 80 numere de case câte 1 măsură grâu și 1 măsură cucuruz sfărmat, computeate în preț cu 200 fl.; — dela 144 numere de case în bani a 1 fl., de tot 144 fl., érá dela jelierii fără de casă 10 fl., de tot dará venitul birului preoțesc 354 fl.; 3) Stolele dela botezuri, cununți și înmormântări computeate după calculul de mijloc al celor 5 ani din urmă 100 fl.; 4) Alte prestațiuni ce se fac preotului la sêrbători, la umblarea cu crucea în două rânduri pe ani dela pomeniri, parastase și alte serviții, tot după calculul de mijloc după cei 5 ani din urmă = 60 fl.

Tóte aceste venite sistemisate, socotite în bani, dau suma generală de: 734 fl., în conformitatea căroră, parochia s'a clasificat de a doua clasă, și deci petenții numai cei cualificați pentru parochiile de a II-a clasă pot concurge

Concurenții vor avé să-și instrueze recursele cu documinte originale și anume: estras de botez, testimoniu despre studiile pregătitoare, absolutoriu de teologie, testimoniu de cualificațiune preoțescă și alte atestate de servițiu. Recursele se vor adresa comitetului parochial din Miniș, și se vor subșterne părintelui protopop tractual Vasile Beleş în Maria-Radna până la expirarea concursului, adecă: 22 Septembrie (4 Octombrie) a. c.

Dela concurenți se mai pretinde, ca sub durata concursului și la prealabila încunoscîntare a părintelui protopop se se prezenteze în sfta biserică din Miniș în careva zi de Duminecă ori sêrbătoare, pentru a cânta respective a celebra și a cuvênta. Dela expirarea concursului până inclusive 8 zile înainte de sinodul parochial, precum și în ziua alegerii, nu-li este permis a se mai presenta înaintea alegătorilor, căci la din contră nu se vor admite la candidare și alege-re.

Alegêndul preot va avé să restituie bisericii speșele ce se vor face cu lucrarea viiei.

Miniș, din ședința comitetului parochial, ținută în 15/27 August, 1898.

Comitetul parochial.

În conșelegere cu: VASILE BELEȘ, m. p. protopop.

Pentru deplinirea postului preoțesc îmbinat cu cel învățătoresc din comuna **Soroșag**, protopresviteratul Radnei, se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în fôia „Biserica și Școla“.

Emolumintele anuali preoțesci sunt: 1) Una sesiune cu competența de pășune și pădure de 60 jugere pe deal și 1½ jug. fênaț la vale în preț de arândă de 200 fl.; 2) Birul dela 86 numere de case câte una măsură de cucuruz; 3) Stolele dela botezuri, cununți și înmormântări socotite în 80 fl.; 4) Alte prestațiuni dela umblarea cu crucea, festanii, pomeniri și slujbe 20 fl.; 5) Cortel în casa bisericeii, unde e și sala de învățămênt cu o grădină de 1½ jug.

Emolumintele învățătorești sunt: 1) În bani gata 100 fl.; 2) intravilan de ¼ jug. și 3) una jumătate sesiune de 30 jug. pe deal cu competența de pășune și pădure, de unde sunt a se provedé lemnele de foc pentru școlă și învățătoriu; 4) naturale în bucate în preț de 75 fl.

Alegêndul preot-învățătoriu va avé să dea din venitul său 100 fl. veteranului preot Vichentie Popescu până va fi în viață.

Reflectanții au să dovedescă cualificațiunea prescrișă de preot-învățătoriu și să se prezente în vre-o Duminecă ori sêrbătoare spre ași arêta desteritatea în cele rituale.

Recursele adresate comitetului parochial sunt a se trimite părintelui protopop tractual Vasile Beleş, în M.-Radna Soroșag, în 16/28 August, 1848.

Comitetul parochial.

În conșelegere cu: VASILE BELEȘ, m. p. protopop.

Pentru deplinirea postului preoțesc îmbinat cu postul învățătoresc din comuna **Slatina**, protopresviteratul Radnei, se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în fôia „Biserica și Școla“.

Emolumintele anuali preoțesci sunt: 1) una jumătate pământ preoțesc pe deal, al cărui venit de arândă e 60 fl.; 2) birul preoțesc dela 75 numere de case câte 1 măsură de cucuruz computeate în bani 75 fl.; 3) Stolele usuate dela botezuri, îngropăciuni, cununii socotite în 80 fl.; 4) alte prestațiuni dela umblarea cu crucea à 10 cr. de numărul de casă, dela festanii și pomeniri cu total 20 fl. Suma totală 235 fl.

Emolumintele învățătorești sunt: 1) În bani gata 120 fl.; 2) în naturale 5 șinici de grâu, 5 șinici de cucuruz, 2 măsuri mazere, 7 orgii de lemne, 100 porțiune de fên, tóte socotite în bani dau suma de 136 fl.; 3) una jumătate sesiune pământ învățătoreșc pe deal, a cărui arândă anuală e de 60 fl.; 4) viatic pentru conferințe 10 fl. și 5) cortel cu 2 odăi, grajd și șură cu grădină de legume. Suma totală 326 fl.

Reflectanții au să dovedescă cualificațiunea prescrișă de preot-învățătoriu și să se prezente în vre-o Duminecă ori sêrbătoare spre a-și arêta desteritatea în cele rituale. Recursele adresate comitetului parochial sunt a se trimite părintelui protopop tractual Vasile Beleş, în M.-Radna Slatina, 28 August 1898.

Comitetul parochial.

În conșelegere cu: VASILE BELEȘ, m. p. protopop.

Pentru deplinirea stațiunii învățătoreșci din **Lupești** protopopiatul M.-Radna se escrie concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare.

Emolumintele sunt: a) în bani 280 fl. v. a.; b) cortel liber, cu grădină de legume și 32 jugere de pământ de deal, o parte pentru sêménătură și 2 părți ierbărit. — Din lemnele după pământ va fi a se încălzi și sala de învățămênt.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avisați recursele provedute cu tóte documintele prescrișe și adresate comitetului parochial a-le trimite părintelui protopop și inspector școlar Vasile Beleş în M.-Radna; érá până la alegere au a se presenta în sfta biserică din loc, pentru a-și arêta desteritatea în cele rituale.

Dat din ședința comitetului parochial, ținută în 20 August 1898.

Parteniu Turcu, m. p.

Pavel Sibin, m. p.

preș. com. par.

not. com.

În conșelegere cu: VASILE BELEȘ, m. p. protopop.

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoreșci din **Foneu**, protopopiatul Tincei cott. Bihor, pe lângă dotațiunea în bani: 240 fl.; 8 jug. estravilan și o grădină, tóte la oaltă 300 fl., și cvartir.

Reflectanții au să se prezenteze în biserică din Foneu spre a-și arêta desteritatea în cântări și tipic, érá recursele adresate conform regulamentului au a-le subșterne subscrisului până în 6/18 Sept. a. c.; alegerea se va ținé în 8/20 Sept. a. c.

Foneu, 2/14 August 1898.

Comitetul parochial.

În conșelegere cu mine: NICOLAE ROCSIN, m. p. prot.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala gr. or. română din comuna **Camna**, inspectoratul Șilindiei cu termen de alegere pe **30 August a. c. v.**

Emolumintele împreună cu acest post sunt :

1) Dela comuna bisericească în bani gata 250 fl. ; 7 jug. de pământ ; 20 metri de lemne, din care se va încălzi și sala de învățământ ; spese de conferință și scripturistică 10 fl. ; cuartir liber și grădină de legumi.

2. Dela Dl possessor Szacsnyay pentru instruirea în limba maghiară a 2 băieți de clasa I și a II a elementară două ore pe zi (dela 11—12 și dela 4—5 ore) bani gata 50 fl. ; 10 hectolitre de bucate și 12 caré de lemne a duse în curtea școlii.

Recurenții pentru acest post învățătoresc sunt avisați, ca recursurile lor ajustate cu documintele legale prescise și adresate com. parochial din Camna să le subșternă M. O. Domn Axentie Chirila insp. școlar în Șilindia (p. u. Silingyia), și a se presenta în vr'o Duminecă ori serbătore în sta biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Camna, la 9/21 August 1898.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: **ACSENTIE CHIRILA**, m. p. inspector școlar.

—□—

Pentru stațiunea învățătorescă vacantă **S. Săldăbagiu**, protopopiatul Beiușului, se scrie concurs cu termen de alegere pe ziua de **30 August v. a. c.**

Emolumintele sunt: Cuartir cu grădină corăspundătoare și 300 fl. v. a. bani gata, cari se vor ridica în rate trei-lunare dela antistia comunală, respective dela epitropia parochială.

Recurenții sub durata concursului își vor presenta recursurile ajustate cu testimoniu de calificățiune și din limba magiară, și eventual atestatele despre conduita de până aci — protopresbiterului Elia Moga în Robogány și se vor presenta vre-odată la sf. biserică din Săldăbagiu, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, având alesul a conduce și strana ; dar se vor feri a influința cu mijloace neiertate, ca să pótă fi admiși în lista de candidare.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: **ELIA MOGA**, m. p. protopresbiterul Beiușului.

—□—

Pentru îndeplinirea stațiunei învățătoresci-cantorale din comuna **Chislaca**, inspector. Beliu se publică concurs cu termen de alegere pe ziua de **30 August** (11 Septembrie) a. c. Emolumintele sunt: în bani 152 fl. ; 7 holde pământ 55 fl. ; 13 și 1/2 cubele cucuruz à 4 fl. 50 cr., = 60 fl. 75 cr. ; lemne de foc 12 metri à 1 fl. 25 cr. = 15 fl. ; ștolele cantorale usuate 24 fl., de tot: 307 fl. 75 cr. locuință și grădină de legumi.

Reflectanții până în 27 August v. au a-și trimite suplicele adresate comitetului parochial la subscrisul în F. Giriș (F.- Győrös), p. u. Tenke, având până la alegere a te presenta la s. biserică din loc, pentru a-și arăta desteritatea în tipic și cântări.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: **PETRU SERBU**, m. p. adm. protop.

—□—

Prin pensionarea învățătorului George Ciosescu, devenind vacantă stațiunea învățătorescă dela școala confesională gr. or. rom. din comuna **Petris**, (cottul Aradului), cu acésta se scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în fôia oficiósă: „Biserica și Școala“.

Emolumintele sunt: a) în bani gata 300 fl., adecă treisute floreni v. a. ; b) 24 metri cubici de lemne, din cari e a se încălzi și sala de învățământ ; c) pentru conferința învățătorescă 10 fl. v. a. ; d) dela înmormântări

unde va fi poștit cu liturgie 1 fl., fără liturgie 50 cr. ; e) cuartir liber cu 2 încăperi, staul pentru vite și grădină de legume

Alegându-l învățătoriu va avé să conducă și cantoralul în biserică fără altă remunerațiune ; recurenții capabili de a conduce corul vor fi preferiți.

Reflectanții sunt avisați a se presenta în sânta biserică din Petriș, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic, ér recursurile ajustate cu documintele necesare și adresate comitetului parochial a le subșterne P. On. Domn protopresbiter Vasilie B leș, în M. Radna, până la termenul legal

Se notifică, că definitivarea alesului învățătoriu va urma numai după proba de un an.

Petriș, 30 Iuliu 1898 st. v.

Iosif Cimponeriu, m. p. *George Ciosescu*, m. p. preș. com. par. not. com. par.

În conțelegere cu: **VASILE BELEȘ**, m. p. protopop, inspector școlar.

—□—

Neputându-se efectui alegerea de învățător în comuna **Chertiș**. (protopresb. Buteni diecesa Arad) din lipsa de recurenți, de nou se deschide concurs cu termen de alegere pe **29 August a. c. v.** — până când recurenții își vor subșterne recursurile conform presciselor legii de învățământ pe calea oficiului inspectoral în Buteni (N. Butyin) și se se prezenteze în sta biserică de aici, spre a se face cunoscuți poporului.

Emolumintele anuale: 1) 200 (două sute) floreni v. a. ; 2) 14 șinice bucate jumătate grâu, jumătate cucuruz prețuite în 84 fl. ; 3) 4 stângeni de lemne pentru învățător. 24 fl. ; 4) venite cantorale 16 fl. ; 5) pentru scripturistică și participare la reuniune 10 fl. ; 6) pentru cuartorat 6 fl. ; — cuartir liber și grădină de legumi.

Chertiș, la 27 Iuliu 1898. Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: **CONSTANTIN GURBANU**, m. p. protopresbiter.

—□—

Pentru ocuparea stațiunei învățătoresci-cantorale din comuna **Călăcea**, inspector. Beliu se scrie concurs cu termen de alegere pe **6/18 Septembrie a. c.** Dotațiunea este de 300 fl. bani în numărariu, stolele cantorale usuate și locuință cu grădină de legumi.

Recurenții până în ziua alegerii au a-se presenta la s. biserică de acolo, spre a și dovedi desteritatea în tipic și cântări, ér recursurile adresate comitetului parochial au a-se înainta subscrisului în F. Giriș (F.- Győrös), p. u. Tenke.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: **PETRU SERBU**, m. p. adm. protop.

—□—

LICITAȚIUNE MINUENDĂ.

Comitetul parochial gr. or. rom. din comuna **Sintea**, penntru edificarea de nou a bisericei, scrie concurs de licitațiune minuendă pe ziua de **11 Septembrie st. n. p. m. la 3 ore** în localitatea școlii.

Prețul de esclamarie e 7097 fl.

Reflectanții vor avé a depune un vadiu de 10% dela prețul esclamărei.

Planul preliminarial al speselor și celelalte condițiuni, se pot vedă la oficiul paroch. gr. or. din loc.

În privința acceptărei ofertelor comitetul își susține dreptul de necondiționată și liberă hotărîre.

Sintea, la 17 August n. a. c.

Comitetul parochial.